

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N ESITYS KOSKIEN ISYYSVAPAAN JA ISYYSRAHAN YHDENVERTAISTAMISTA

Suomessa syntyy vuosittain kaksoset noin 850 perheeseen ja kolmoset noin 10–15 perheeseen. Nelosia syntyy hyvin harvoin. Yhtäaikaisesti useampi kuin yksi lapsi adoptoidaan vuosittain noin kymmeneen perheeseen.

Nykyisin isyysvapaa myönnetään vain yhdestä lapsesta, vaikka perheeseen syntyisi tai adoptoitaisiin samanaikaisesti enemmän kuin yksi lapsi. Tällä hetkellä isyysvapaa ei ole lapsikohtaisuuden suhteen yhdenvertainen monikkoperheissä eikä useamman kuin yhden lapsen kerralla adoptoivissa perheissä.

Suomen Monikkoperheet ry esittää seuraavia muutoksia:

- **Perhevapaalainsäädäntöön tulee sisällyttää monikkoperheen isän oikeus isyysvapaaseen jokaisesta syntyvästä monikkolapsesta.**
- **Adoptiolasten isille tulee antaa oikeus isyysvapaaseen jokaisesta yhtäaikaisesti adoptoitavasta lapsesta.**
- **Isyysvapaakausien määrää tulee korjata lasten lukumäärän mukaiseksi. Monikkolapsen isän isyysvapaiden määrän tulee olla kaksosista yhteensä vähintään 54+18 arkipäivää, kolmosista vastaavasti vähintään 54+18+18.**
- **Monikkolasten isällä tulee olla oikeus pitää kustakin seuraavasta lapsesta tuleva 18 arkipäivää kokonaan samanaikaisesti puolison kanssa. Monikkoperheissä on erityisen tärkeää turvata molempien vanhempien mahdollisuus olla yhtäaikaisesti hoitamassa useampaa vauvaa.**
- **Näkemyksemme mukaan täyden yhdenvertaisuuden turvaaminen tarkoittaa kaksosten isän isyysvapaiden määräksi 54+54 ja kolmosten isällä 54+54+54 arkipäivää.**

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT ESITYKSELLE:

- **Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta näkee uudistuksen tärkeänä:** Se lausui 21.11.2013: "Hallitusohjelman mukaan hallituskaudella pyritään parantamaan adoptio-, monikko- ja sijaisperheiden yhdenvertaisuutta muiden perheiden kanssa. Esityksen valiokuntakäsittelyssä on lisäksi tullut esiin tarve muun muassa etäisien ja yksihuoltajien erityistarpeiden huomioon ottamiseen perhevapaita kehitettäessä. Valiokunta pitää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tavoin tärkeänä perhevapaalainsäädännön uudistamista siten, että erilaisten perheiden tarpeet otetaan nykyistä paremmin huomioon."
- **Hallitusohjelmassa on kirjaus perheiden yhdenvertaisuudesta:** Hallitusohjelmaan on kirjattu: "Lisäksi pyritään parantamaan adoptio- monikko- ja sijaisperheiden yhdenvertaisuutta muiden perheiden kanssa." HE 111/2012:n saatetekstissä todettiin, että "tavoitteena on lisäksi hallitusohjelman kirjauksen mukaan erikseen hallituskaudella pyrkiä parantamaan adoptio-, monikko-, sijais- ja yksinhuoltajaperheiden yhdenvertaisuutta muiden perheiden kanssa. Asian valmistelun yhteydessä esiin nousseet muut kysymykset on tarkoituksenmukaisinta käsitellä yhtä aikaa näiden erityiskysymysten kanssa". Tätä tavoitetta ei ole vielä toteutettu.

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N ESITYS KOSKIEN ISYYSVAPAAN JA ISYYSRAHAN YHDENVERTAISTAMISTA

- **Nykyinen isyysrahakautta koskeva laki syrjii monikkolapsia:** Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta syrjii monikkolapsia suhteessa muihin syntyviin lapsiin. Jokainen monikkolapsi on oma yksilö, vaikka sattui syntymään yhtä aikaa toisen kanssa. Nykyinen lainsäädäntö rikkoo samasta raskaudesta syntyvien lasten osalta perustuslakia ja yhdenvertaisuuslakia, Monikkolapsi tulee syrjityksi sekä ikäperusteella (yksi/kaksi monikkolapsista on "liian nuori/a") että "muulla henkilöön liittyvällä syyllä" (syntymätapaan liittyvä syy). Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä etnisen alkuperän perusteella kun on kyseessä sosiaaliturvaetuudet. Lakia kuvaavassa hallituksen esityksessä todetaan: "Vaikka momentissa säädettäisiin vain etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän kiellostä, selvää on, että myös momentissa tarkoitetuilla elämänalueilla eri asemaan asettaminen perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla on kiellettyä, ellei menettelyyn ole perustuslaissa tarkoitettua hyväksyttävää syytä. Kuitenkin, ensimmäisen kerran monikkolapsi joutuu syrjityksi heti, kun hänen isällään alkaa isyysvapaa.
- **Nykyisessä isyysrahakautta koskevassa laissa lapsikohtaisuus on huomioitu kaikilla muilla paitsi monikkolapsilla ja yhtäaikaisesti adoptoiduilla lapsilla:** Nykyisessä isyysrahakautta koskevassa laissa puhutaan "aiemmasta lapsesta" ja "uudesta lapsesta". Laki pohjaa raamisopimukseen, jossa mainittiin isyysvapaan olevan lapsikohtainen. Tästä voisi päätellä, että isyysvapaa olisi jokaisen lapsen oikeus omaan aikaan isän kanssa tai isän aikaan jokaisen lapsen kanssa. Todellisuudessa nykyinen laki on lapsikohtainen vain silloin, kun lapsilla on riittävästi ikäeroa. Jos lapset syntyvät 10 minuutin ikäerolla, toisella/kolmannella lapsista ei sen mukaan ole oikeutta omaan aikaan isän kanssa, eikä isällä isyysvapaaseen toisesta/kolmannesta/neljännestä lapsesta. Tämä laki on lapsikohtaisuudessaan monikkolapsia ja yhtäaikaisesti adoptoitavia kohtaan syrjivä ja voi aiheuttaa etuuden maksajalle tulkintaongelmia.
- **Vanhempainvapaatyöryhmä on kannattanut isyysvapaan lapsikohtaisuusesitystä:** Se on muistiossaan kannattanut esitystä siitä, että jos lapsia syntyy yhtäaikaisesti useampia kuin yksi, isän yhtä aikaa äidin kanssa pidettävää isyysvapaakautta tulisi pidentää lasten määrän mukaisesti.
- **Isyysvapaallailla pyritään turvaamaan jokaiselle lapselle omaa aikaa isän kanssa, jotta isän ja lapsen välinen suhde vahvistuisi. Kaksos-, kolmos- ja neloslapsella tätä oikeutta ei nykyllä lainsäädännön mukaan ole.** Kiintymyssuhteen luomisen sanotaan olevan ensiarvoisen tärkeää lapsen kehitykselle. Monikkolasten osalta vanhemman on haasteellista rakentaa kiintymyssuhdetta lapseen, kun samaan aikaan on useampi lapsi hoidettavana. Lapset myös joutuvat aina jakamaan huomion vauvasta lähtien. Kiintymyssuhteen rakentumista tulisi tukea yhdenvertaisella isyysvapaalla myös monikkolasten osalta.

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N ESITYS KOSKIEN ISYYSVAPAAN JA ISYYSRAHAN YHDENVERTAISTAMISTA

- **Monikkoperheen vanhemmuus on erityisen haastavaa ja kaksi ensimmäistä vuotta ovat kaikkein haastavimmat suuren perushoidon määrän vuoksi..** Ennaltaehkäisevällä lastensuojelulla pyritään ehkäisemään perheen ongelmien kriisiytymistä. Monikkoperheissä on hyvin tavallista, että vauvat ovat ensimmäiset kuukaudet täysin eri unirytmisissä, jolloin vanhemmat eivät saa levähtyä riittävästi palautuakseen. Hyväluoman (2010) mukaan suomalaiset monikkovanhemmat kokivat olevansa erittäin stressaantuneita useammin kuin muut vanhemmat. Monikkovanhempien riittämättömyyden tunteet ovat yleisempiä kuin muissa perheissä keskimäärin. Äidit ovat viisi kertaa useammin masentuneita kuin yhden vauvan synnyttäneet äidit. Varhain koettu väsymyskin on heillä pysyvämpää: ”viisivuotiaiden kaksosten äidit ovat edelleen väsyneempiä ja masentuneempia kuin ne äidit, jotka ovat saaneet lapsia ehkä tiheästikin, mutta jotka eivät ole saaneet useampia lapsia samanaikaisesti (Thorpe). Isä voisi olla pidempään yhtä aikaa äidin kanssa kotona hoitamassa lapsia. Lapsikohtainen isyysvapaa turvaa myös vanhempien jaksamista ja työkykyä.

Suomen Monikkoperheet ry:n arvion mukaan esityksemme mukaisen isyysvapaan muutoksen **kustannusvaikutus on noin 1-1,5 miljoona euroa vuodessa**. Sosiaali- ja terveysministeriön vanhempainvapaatyöryhmä (2011) on myös laskenut kustannukset, tosin 24 arkipäivän mukaisesti (per jokainen ensimmäistä seuraava monikkolapsi) ja päätynyt summaan 1,55 miljoonaa vuodessa. Adoptioperheiden osalta kustannusvaikutus on hyvin pieni, yhtäaikaisesti useampi kuin yksi lapsi adoptoidaan vuosittain noin kymmeneen perheeseen.

Kunnioitavasti

Ulla Kumpula
toiminnanjohtaja
Suomen Monikkoperheet ry